

عنوان مقاله

بسم الله الرحمن الرحيم

کنفرانس نظام ن

عنوان مقاله

یک مدل عملیاتی برای پرورش خلاقیت در یک
کلاس درس
یا
بررسی عملکرد و دستاوردهای عملی زمینه
ساز خلاقیت و نوآوری و ارتقاء کیفیت
آموزشی

- این مقاله گردآوری از دستاوردهای عملی 8 ساله کار گروهی
1. سارا همتی
  2. شهناز حسن زاده
  3. آماندا حسنی
  4. مریم ارگانی

تهیه و تنظیم : سارا همتی
دبیر حق تدریس آموزش و پرورش و مدرس دانشگاه
مدرسه راهنمایی فرزندگان (شهید علیرضا افشاری): قیطره جنب
ورزشگاه شهید قیطره
مجتمع آموزشی پیوند ادب چهارراه پارکوی خیابان ج کوچه یکم
دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری

09123209338

Sara.hemati@yahoo.com

خیابان ولیعصر - روبروی پارک ملت - خیابان ارمغان - پلاک 41
طبقه 5

کنفرانس نظام ن

عنوان مقاله

چکیده:
در این مقاله روشهای عملی را مطرح می کند که در
چهار مرحله مختلف زمینه ایجاد خلاقیت و نوآوری را

ایجاد می کند . این مراحل همانند چهار پایه یک میز می باشند که خلاقیت و نوآوری بر آن پایه ها بنا می شود ؛ همچنین اهداف متنوعی همانند صندلیهایی که دور این میز چیده شده نیز از آن دنبال می شود . این چهار پایه عبارتند از :

- 1- دیدی نو که حیرت آورد
  - 2- انگیزه ای نو تا اندیشه کند
  - 3- اکتشافی نو تا گفتگو کند
  - 4- اجرایی نو تا نمایش دهد
- و این چهار پایه به روشهای متنوعی انجام شده است و نتیجه عملی 8 سال کار در این زمینه دستاوردهای علمی و فنی در ارتقاء یادگیری و زمینه ساز خلاقیت و نوآوری دانش آموزان بوده است .

کلمات کلیدی : خلاقیت ، ارتقاء کیفیت یادگیری ، حیرت ، اندیشه ، اکتشاف ، گفتگو ، اجرا

The examination of practical function and production of
creativity and innovation to promote quality of learning

This article gathering by working on 8 years with :

1. Shahnaz hasasnzade
2. Amanda hasani
3. Maryam argani
4. Sara hemati

Author:Sara hemati

Teacher on farzanegan school (shahid alireza afshari): gheytaerieh ST , side the shahid gheytaerieh stadium

Teacher on peyvande adab complex : Parkvey intersection , jim ST , 1 ST

Teaching on azad university , shahre rey unit

Telephon: 09123209338 , 22040533

Address: Valiasr ST , armaghan AV , 41 NO , 5 flat

Mail address : sara.hemati@yahoo

کنفرانس نظام ن

عنوان مقاله

Abstract:

In this article explain practical method that on four stage initiate creativity . This four stage as the same the legs of a table , that creativity and innovation placed on this legs . and some points are like some chair around this table . These four stage are :

1. New view to perplexed
2. New motive to think
3. New discovery to conversation

4. New product to show

And these four legs has done on various manners . After 8 years the practical result has been real effect on teaching and learning and creativity and innovation on student's products.

مقدمه :

و خدامند خلق کرد هستی و انسان را در اوج شکوه و زیبایی آنگونه که چنین انتظار نمی رفت و این مفهوم خلاقیت است از او. و آدمی شاهکار خلقت است و خداوند تجلی دهنده و آدمی تجلی دهنده ای دیگر و چگونه شاهکاری از خلقت ، خلاقیتی شاهکار نداشته باشد که نقاش روز ازل چنین طرح ریخته است . پس به سرنوشتی که نه در جبر است بلکه در اختیار تام ما حرکتی خاص برای هر کس ممکن می شود تا تجلی دهنده ای خاص و شاهکاری نو باشد . پس هرکه خلاقتر به خداوند نزدیکتر ؛ چون شاهی که نظاره گر خلاقیت اوست و از این شکوه

وزیبایی به شوق می آید و آنرا به ادراکی عمیق می چشد و در طرحی نو تصویری از حقیقت را که نشانی از اوست تجلی می دهد .
و هستی او بینهایت عظیم است و نهایتی برای شناخت آن نیست و در هیچ چهارچوبی نمی گنجد مگر چهارچوب بزرگتری بتوان برای آن یافت ؛
چهارچوبها برای شناخت محدوده ای کوچک و جزئی است تا از کنار هم قرار دادن این اجزاء نقشه کلی باز و گشوده شود و در این میان محدود کردن علوم و فنون در چهارچوبی انجام می پذیرد تا زمینه شناخت در علمی خاص مهیا شود و اگر این چهارچوب قدرتمند جلوه کند دیگر قدرت شکستن و فرا تر از آن رفتن نخواهد بود و قدرت خلق کردن و بی مرز اندیشیدن در چهارچوبی محدود زندانی خواهد شد .

در این میان آموزش و پرورش نقش کلیدی و بسیار حساسی را بازی می کند تا مفاهیم علمی ، فنی ، دینی ، هنری و فرهنگی را بگونه ای آموزش دهد تا قدرت خلاقیت را پرورش دهد و بر تواناییها ، نوآوری ، کیفیت و لذت آموزشی بیافزاید .

اما متأسفانه همانگونه که شاهدیم آموزش در محدوده ای صورت می گیرد که تنها بر مجموعه محفوظات و چهارچوبهای آدمی می افزاید و هر روز کلیشه های بیشتری را برای استفاده در دسترس او قرار می دهد .

آموزشی که بر پایه آموزش سنتی و معلم محور حاکم است و تاکید آن بر افزایش محفوظات و چهارچوبهای شناخته شده است و هر روز افراد را برای قابلیت حفظ کردن ، سرعت و دقت مورد سنجش قرار می دهد و کودکان را برای کمبود این تواناییهای ظاهری به دادگاه ناتوانی کشانده و اعتماد بنفس فرزندانمان را به علت ندیدن این چهارچوبها به زیر سوال می کشد ، چگونه می تواند نقش بشر را در قدرت خلاقیت او بیفزاید و چرا نظرات و تخیلات او را هر چند کوچک مورد ستایش و تشویق قرار نمی دهد .

هستی و آدمی خلقت ناب پروردگارند و تنها صحنه ای که در اختیار آدمی تا پرده از راز خود بازگشاید و با مشاهده ای عمیق به حیرت و شوق آید و بر ادراک و تفکر بیافزاید و در هماهنگی و وحدت با دیگر اجزاء هستی کلامی نو بر جهان خویش تجلی دهد .

بررسی راهکارهای عملی و دستاوردهای آن :

بر اساس کارهایی که تا کنون سالها در زمینه ارتقاء آموزشی و پرورش هوش و انگیزش و خلاقیت و نوآوری مطرح بوده و بطور مداوم در ایران و خارج از ایران انجام شده است می توان به موارد زیر اشاره کرد که البته هر روز روشهای نوینی بدین منظور ارائه می گردد .

آموزش خلاق و فعال و دانش آموز محور ، ارتقاء زمینه هوشی IQ با استفاده از آزمونهای خاص این شیوه ، افزایش هوشهای چندگانه و ابعاد یادگیری ، ارتقاء هوش هیجانی یا EQ ، آموزش همراه بازی و

لذت آفرینی ، طوفان مغزی یا بارش افکار و تالار گفتگو ، الهام گرفتن از رویاهای بزرگ و تخیل ، کارگاه های خلاقیت ، حل مسئله به روش خلاق و استفاده از روشهای تریز برای نوآوری و اختراع ، افزایش و ارتقاء ظرفیتهای یادگیری با کمک شیوه های خود باوری و همچنین تعداد بیشماردیگری شیوه های متنوع دیگر به منظور افزایش قدرت خلاقیت و نوآوری که حاصل تفکر و تلاش افراد خلاق بوده و نتایج آن نیز در دسترس می باشد .

مدلی که اینجا ارائه می گردد بر اساس تجربه گروهی 8 ساله است که بسیاری از روشهای مطرح شده را استفاده کرده و تجارب بسیاری به همراه دارد این مدل بر پایه 4 محور اصلی مطرح می شود که هر کدام از این محورها را به شیوه های متفاوتی در مقاطع تحصیلی دبستان ، راهنمایی و دبیرستان انجام شده و در همه آنها اهداف زیر مورد پیگیری بوده است . و خوشبختانه نتایج رضایت بخشی در پایان بدست آمده است .

اهداف زیر در انجام این طرح مورد نظر بوده است :

1. ارتقاء دید و گسترش چشم انداز
  2. افزایش توان و ظرفیتهای و استفاده از آنها
  3. افزایش روحیه خودباوری و اعتماد بنفس
  4. زمینه ساز بروز علائق و استعدادها
  5. افزایش توان کارگروهی و هماهنگی با کل
  6. افزایش حس مسئولیت پذیری و انتخاب
  7. ایجاد انگیزه و اشتیاق و شکوفایی و خلاقیت
  8. قدرت تحلیل و نقادی و انتقادپذیری
  9. ایجاد مسئله و سوال زمینه ساز جستجو و تفکر
  10. لذت آفرینی و احساس سرخوشی هنگام آموزش
- این اهدافی است که بدنبال فعالیتهای انجام شده مطرح بوده و تنها خواستار ارتقاء کیفی آموزش و یادگیری در سطوح مختلف تحصیلی است تا فردی که بعد از گذراندن 12 سال تحصیلی از عمر خود بعنوان محصل فارغ التحصیل می شود برای خود شناسی و هستی شناسی قدم بزرگی برداشته باشد و در جهت ارتقاء کیفیت ادراک وجود خود راه هدایت را با آموزش درست یافته باشد ؛ نه تنها فردی که از ابزارهای زیادی می تواند استفاده کند بلکه فردی که می تواند راهها و مفاهیمی را خلق کند یا درک کند که خویشتن خویش و همه انسانها را به حقیقت ادراک نزدیکتر کند .

بررسی محورهای کلیدی زمینه ساز خلاقیت و اتقاء کیفیت یادگیری:

آدمی این خلقت عظیم خداوند موجودیست بسیار گسترده با ابعادی ناشناخته که خود به تنهایی نمی تواند پرده از راز خلقت خود بازگشاید و این سر درون را بیابد و هیچ موجودی جز همان خالق یکتا نمی داند چه چیز در درون او می گذرد پس هیچ کس نمی تواند آدمی را

قضاوت و پیش داوری کند و هیچ منطقی نمی داند کدام راه آدمی را به حقیقت وجودی خود نزدیک می کند و گره از کار او می گشاید .
و این زمان و زمین تنها فرصتی است برای ادراک و قدمی فراتر از آن برداشتن ؛ تنها می توان فرصتی ایجاد کرد تا طی آن هر روز آدمی به این ادراک از خود ، هستی و خداوند نزدیکتر شود .
به این ترتیب نتیجه فعالیت های این گروه بر اساس تمام کارهای انجام شده و نظریات مطرح در این زمینه تنها می تواند زمینه ساز فرصتی باشد تا با دیدی نو به حیرت افتد و با انگیزه ای نو اندیشه کند و با اکتشافی نو گفتگو کند و هر آنچه به ادراک عمیق می یابد را به اجرا درآورده و به نمایش بگذارد .

اول : دیدی نو تا به حیرت افتد:

و خداوند هستی را در اوج خلاقیت و هدفمندی آفریده و در هر صحنه از هستی خود بینهایت راز پنهان ساخته و آدمی را قادر ساخته تا بر این رازها دست یابد پس این دید آدمی است که او را در نگاه کردن به هستی از دیگران متمایز می کند .
و هر که به خلاقیت عظیمتری شاهد شود بر حیرتش افزوده می شود و این حیرت او را به قدرت خلاق او نزدیکتر میکند .
به همین منظور برای ارتقاء دید و مشاهده عمیق فعالیت های زیر انجام می شود :

1. آموزش جذابیت های علوم : آموزش مفاهیم و اصول علمی همراه با جذابیت ، ایجاد حیرت و تعجب با کمک وسایل کمک آموزشی و انجام آزمایش های جالب و با استفاده از فیلم های مناسب
2. برگزاری تورهای علمی در طبیعت و یافتن آموخته های علمی در محیط های شاد همراه با لذت آفرینی در آموزش
3. برقراری ارتباط بین علوم ، هنر ، تکنولوژی و همچنین ایجاد ارتباط مفاهیم علمی و غیر علمی و ایجاد دید واگرا و بی مرز
4. ارتقاء دید کل نگر با مربوط کردن هر علم ، فن ، تکنولوژی ، هنر و... با مباحث مربوط به انسان شناسی ، هستی شناسی و خداشناسی
5. کمک گرفتن از شیوه جدید آموزشی خلاق و فعال و دانش آموز محور و استفاده از هوش های چندگانه و ابعاد یادگیری برای آموزش همراه با لذت و احساس یادگیری رضایت بخش تا فرد ضمن بکارگیری تواناییها و هوش های متفاوت در ابعاد یادگیری موجب ارتقاء دید آموزشی در آنها شده و از تنها آموزش کلیشه ای و سنتی و معلم محور فاصله بگیرد .
6. استفاده از دید هلیکوپتری (دیدن از بالا) و سپس آمدن در درون مسئله برای حل آن

دوم: انگیزه ای نو تا اندیشه کند :

و خداوند جهان را در اوج شکوه و زیبایی آفرید که هر آنکه این زیبایی را بنگرد و از آن به حیرت افتد ، شور و شوقی در او بیدار شده و انگیزه ای برای حرکت و زیبا شدن او را به اندیشه وامی دارد .

به همین منظور برای ایجاد شور و شوق و انگیزه فعالیت‌های زیر انجام می شود .

1. برگزاری کارگاه‌های خلاقیت با عنوانهای بسیار متفاوت ؛ که مکانی است با فضایی باز و متنوع تا با ایجاد انگیزه افراد را به تفکر برای خلق کردن بپردازد. تا کنون چندین هزار دستسازه در این کارگاهها در زمینه های متفاوت علمی ، هنری ، فن و تکنولوژی و... ساخته شده است .

2. تالار تفکر یا بارش افکار : فضایی آرام و محیطی که برای تبادل افکار با هدایت سرپرست متخصص در زمینه های علمی، فرهنگی ، فلسفی ، تاریخی ، اجتماعی و... برگزار شده است . که از نتایج آن می توان به طرحهای جشنواره خوارزمی و پژوهشهای تحقیقاتی نام برد .

3. حل مسئله به روش خلاق با استفاده از تکنیکهای تریز و ایجاد انگیزه برای پیدا کردن راه حلهای خلاق جهت مسائل اجتماعی ، صنعت و تکنولوژی و... که در طی این آموزش طرحها و ایده های نوینی برای مسائل متنوع مطرح شد.

4. روشهای جدید آموزشی خلاق و فعال و دانش آموز محور که با طرح سؤال آغاز شده و دانش آموز را به انگیزه برای پیدا کردن جواب وامی دارد و ضمن آن مطالب درسی و مطرح کردن نیاز دانش آموز و ایجاد انگیزه برای یافتن جواب آنها فرد را به پویایی و اندیشه وامی دارد .

5 . بازآفرینی مسائل در نوع تفکر خلاق و داستان پردازی که ضمن استفاده دانش آموزان از تخیل و رویاپردازی درباره آنچه بدان علاقمندند و نوشتن داستانهای تخیلی ، علمی و غیر علمی و تفکر درباره آن تا بتوانند مسائل را خارج از کلیشه و چهارچوب بازآفرینی کنند

سوم : اکتشافی نو تا گفتگو کند :

و خداوند یکتا خلق کرد آدمی و هستی را و ما هریک اجزایی از این یکتایی هستیم که در کنار یکدیگر معنی پیدا می کنیم و تصویر واحدی را می سازیم و در این مسیر آدمی با نزدیکی به این یکتایی به حقیقت نزدیک شده و جایگاه خود را نیز خواهد یافت . انسان تنها در جمع معنا می یابد و راهش را می یابد ؛ گفتگوی سالم که دغدغه عصر حاضر است موجب ارتقاء و بهبود ظرفیتهای آدمی و شکوفایی او در زمینه های متفاوت است . بدین سبب تالار گفتگو در میان جوامع با اهداف مختلف بسیار موفق بوده و این ایده هر روز به شکلهای متنوعی رو به گسترش می باشد لذا مانیز از این شیوه استفاده کرده ایم که شرح آن به صورت زیر است :

1. تالار گفتگو : شیوه ای برای با هم اندیشیدن و گفتگو درباره آنچه به آن اندیشیده ایم تا بابررسی افکار یکدیگر همراه با روابط اجتماعی سالم و دوستانه و گفتمان به نتایج بهتری دست یابیم . این گفتگو در زمینه های متفاوت علمی ، پژوهشی ، مشکلات فرهنگی ، اجتماعی و مسائل زیست محیطی ، روانشناسی پرداخته و به نظرات مشترک برای هدفی مشترک دست یافته است .

2. شرکت در مسابقات IYPT که با ایجاد گروههای هم فکر و علاقمند به یک موضوع خاص که افراد با بررسی یافته های شخصی خود و گفتگو با یکدیگر به حل مسئله پرداخته به کار گروهی و همفکری اجتماعی می پردازد .

3. برگزاری آزمون خلاقیت که این آزمون با تنوع بیشمار سؤالهای علمی ، هنری ، فرهنگی ، روانشناسی و ایجاد فرصتی برای ابراز علاقه و گفتمان درباره نیازها و نقطه نظرات و گفتگو با والدین خود زمینه ایجاد بروز شناسایی خود و افراد خانواده در رابطه ای تنگاتنگ همراه با مسابقه برگزار شده که نتایج آن ایجاد ارتباط بهتر دانش آموزان با والدین و شناخت خود و توانایی ابراز علاقه و نظر دادن بوده است .

4. شرکت در برنامه های NO,LIFELINK و... که به گفتگو دانش آموزان ایرانی و خارج ایران و ارتقاء ظرفیت ارتباطات ، تعامل اجتماعی و توان پرداختن به مسائل مشترک و فرصتی برای تبادل فرهنگی را ایجادکرد .

چهارم : اجرایی نو تا نمایش دهد :

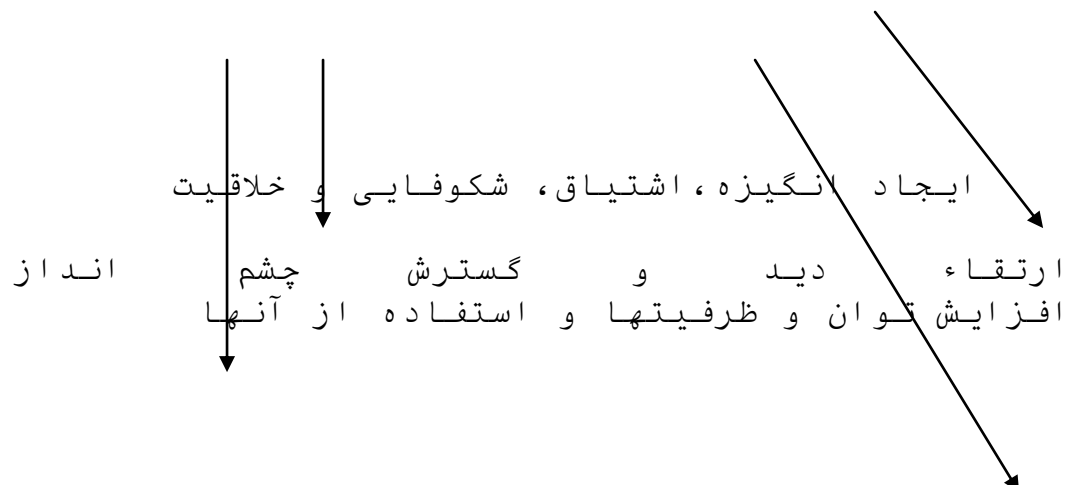
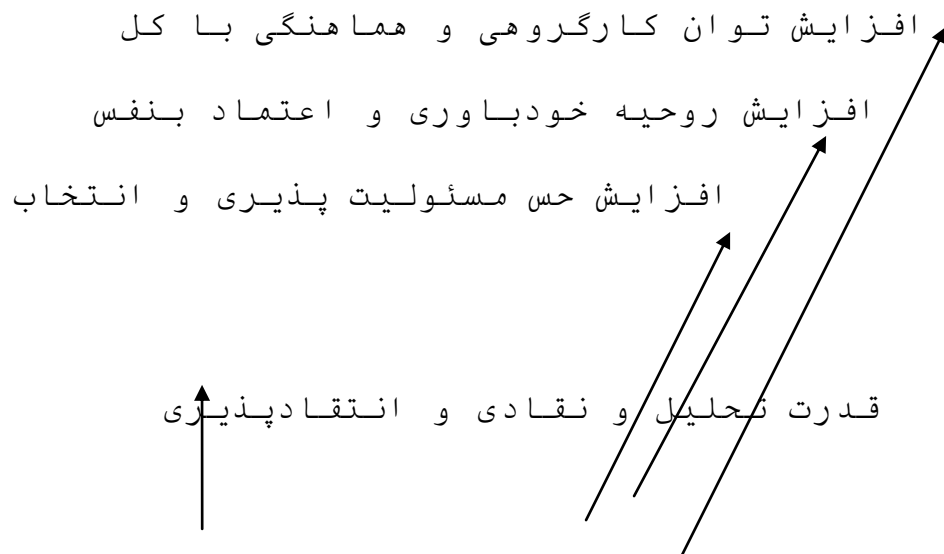
و خداوند هستی را خلق کرد تا در آن خود را هویدا کند وگرنه بر دامن کبریاییش گردی نبود خواست تا از این تجلی نمایشی بگذارد از خلاقیت خود و از آن به وجد آید . ما نیز که مخلوق او هستیم همان تجلی در وجودمان پیدا است تا از آنچه را به ادراک روشن یافتیم تجلی دهیم تا خود از آن به وجد آییم و با نمایش آن برکت یابیم . به همین منظور فعالیتهای زیر انجام گرفته است :

1. برگزاری همایشهای دانش آموزی که خود آنها متولی و اجرا کننده این همایشها بودند و مطالب پژوهشی و تحقیقاتی خود را ارائه می دهند تا در ضمن افزایش حس مسئولیت و قدرت انتخاب و برنامه ریزی اعتماد بنفس و خودباوری آنها افزایش یابد .

2. برگزاری نمایشگاههای دانش آموزی که در آن دانش آموزان محصولات و دست سازه های خود را به معرض نمایش گذاشته و یا محصولات خود را به فروش می گذارند تا با نحوه درست ارائه و نمایش آشنا شوند .

3. برگزاری نمایشنامه ها و برنامه های نمایشی در زمینه های متفاوت بحثهای علمی ، فرهنگی ، هنری ؛ تا ضمن تعامل و

ارتباط درست و افزایش ظرفیت رفتارهای اجتماعی و ارائه صحیح خود در جمع تا ضمن افزایش اعتماد بنفس و روحیه خود باوری فرد با فضاهای متنوعی مواجه شده و در این میان بر قدرت خلاقیت خود بیافزاید

نو
تا
کند

نو
کند

ایجاد مسئله زمینه ساز جستجو و تفکر زمینه ساز بروز علائق و استعدادها

کنفرانس نظام نو

عنوان مقاله

نتیجه :

نتایج فعالیتهای انجام شده در این سالها بر اساس فعالیتهای عنوان شده بسیار چشمگیر بوده که بطور مختصر می توان به ارائه طرحها و پروژه های جشنواره خوارزمی با موفقیتهای استانی و منطقه ای همچنین برنده جوایز دست سازه های دانش آموزی و ثبت اختراعات نام برد .

مراجع :

- 1- خلاقیت در راههای آزمون پرورش آن ، نوشته تورنس ایپال 1381 ، ترجمه حسن قاسم زاده نشر دنیای نو
- 2- هوش عاطفی و تفکر انتقادی ، نوشته لورن برگ ، آبرون ایوان 1377 ، ترجمه توحید سیامی ، تکنولوژی آموزشی
- 3- خلاقیت کاربردی برای نوجوانان و خردسالان ، نوشته باب ابرلی ، باب استانیس ، ترجمه دکتر حسن قاسم زاده ، نشر دنیای نو
- 4- www.gigapedia.com
- 5- www.apa.org

تقدیر و تشکر :

خداوندا تو را سپاس می‌گوییم به خاطر آنچه از رحمت و لطف
بینهایت خود بر ما می‌بخشی و راه هدایت و رستگاری را بر ما
می‌نمایی و چنان کن که همیشه بر آن آگاه باشیم و یکتایی را
در وحدت و صلح بیابیم و نشان رحمت و عدل و جلال تو باشیم بر
زمین و زمان .

پیش از هرکلام سپاس و قدردانی فراوان نثار استاد بزرگوارم
جناب آقای محمد علی طاهری

و با تشکر و قدردانی از جناب آقای محمد شاکر و خانم دکتر
احمدی

